

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Burgemeester Nahuyssingel 50

Monumentnummer : GM071

Straat : Burgemeester Nahuyssingel
Huisnummer : 50
Toevoeging : ---
Postcode : 6981 AG

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : B
Nummer : 1162

Naam object : Oostenrijkse woning
Bouwjaar : 1947
Architect : Thermobau GmbH / N. de Wolf
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 06-01-2014
Datum aanwijzing : 17-06-2014

Situering

Pand gelegen aan de noordzijde van de Burgemeester Nahuyssingel in het noordelijk deel van de historische binnenstad van Doesburg. Het pand wordt van de straat gescheiden door een voortuin.

Opbouw

Vrijstaand pand op rechthoekige plattegrond met los achter het huis een bakstenen schuur. Het pand heeft een kelder en een begane grond. De eerste verdieping en de zolder zijn gesitueerd onder een zadeldak.

Historie

De Burgemeester Nahuyssingel volgt het tracé van de middeleeuwse stadsomwalling, die ondanks latere aanpassingen in de Tachtigjarige Oorlog niet meer voldeed en na 1606 in opdracht van prins Maurits werd vervangen. Deze vestingwerken zijn in 1672 in opdracht van de Franse koning Lodewijk XIV geslecht en nadien niet meer hersteld. Ze werden vervangen door de Hoge en Lage Linies, die vanaf 1701 naar ontwerp van Menno van Coehoorn zijn aangelegd.

Oostenrijkse woningen

Kort na WOII zijn in diverse Nederlandse steden en dorpen door het Oostenrijkse Thermobau G.m.b.H. zogenaamde Oostenrijkse woningen geleverd, waaronder aan Leeuwarden, Heerenveen, Zutphen, Nijmegen, Weert, e.a.. Het huis Burg. Nahuyssingel 50 is in Doesburg de enige woning van dit type. Het zijn houten huizen met een hoge isolatiewaarde op een bakstenen voet. Deze huizen werden per trein als bouw pakket aangevoerd en konden door lokale aannemers gemonteerd en afgebouwd worden. De bouw werd aantrekkelijk gemaakt door de Financieringsregeling Woningbouw 1947. Er zijn in Nederland ongeveer 800 Oostenrijkse woningen gebouwd.

Exterieur

De gevels staan op bakstenen plinten van vijf metsellagen hoog en zijn bekleed met verticale houten rabatdelen, waarin de deur- en vensterkozijnen zijn opgenomen. De overgang tussen metselwerk en rabatdelen wordt gemarkeerd door een houten cordonlijst. De voorgevel is voorzien van een vierruits stolpraam links en een breed enkelruits venster rechts. Alle vensters zijn voorzien van een regenlijst aan de bovenzijde. De gevel wordt afgesloten met een zinken bakgoot op stalen gootsteunen. De dakvlakken hebben een lichte knik en zijn enige jaren geleden belegd met dakplaten met een geperst motief van holle muldenpannen. Het voorste dakvlak heeft een hoge, vierkant gemetselde schoorsteen.

De achtergevel heeft rechts (gezien vanuit de tuin) een keukendeur met links twee vierruits stolpvensters, het middelste (keuken-)venster is voorzien van een bovenlicht met tweeruits klapraam. Alle vensters zijn voorzien van een regenlijst aan de bovenzijde. De gevel wordt afgesloten met een zinken bakgoot op moderne goothaken. In het dakvlak is een dubbele dakkapel met lessenaarsdak aangebracht die is voorzien van vierruits draairamen met ertussen een paneel met diagonaal geplaatste, gespiegelde houten delen (visgraatmotief).

De zijgevels hebben op de begane grond verticale rabatdelen, op de eerste verdieping horizontale delen. In de linker gevel is de entree opgenomen, die is geaccentueerd met een wit geschilderde omtimmering en regenlijst. Links van de deur twee kleine, vierkante enkelruits klapramen. In de geveltop is een gekoppeld stolpvenster met vierruits stolpramen opgenomen met op zolderniveau een klein, vierkant enkelruits klapraam. De rechterzijgevel is uitgevoerd als de linker gevel met het verschil dat op de begane grond een gekoppeld kozijn met vierruits openslaande deuren is toegepast.

Interieur

Kelder: het huis is linksachter onderkelderd, toegankelijk via een paneeldeur en vaste, houtentrap onder de trap naar de eerste verdieping. Het is een ongedeelde, niet noemenswaardig afgewerkte ruimte waarin de betonnen draagconstructie van de begane grondvloer vrij in het zicht is. Een tweeruits kiepraam zorgt voor daglicht.

Begane grond: de indeling bestaat uit een gang met toilet en opgang, een kamer aan de voorzijde, een woonkamer aan de rechterzijde en een keuken aan de achterzijde.

De gang is toegankelijk middels de voordeur die als boerendeur is uitgevoerd. Vanuit de gang geven paneeldeuren met archtraaflijsten toegang tot de verschillende vertrekken. Deze deuren zijn – veelal voorzien van het hang- en sluitwerk uit de bouwtijd - in het gehele huis toegepast. Meteen links is een recent gemoderniseerd toilet gesitueerd, afgewerkt met verticale delen voor de wanden.

De keuken is geheel met schroten afgewerkt, rechts is de oorspronkelijke kookplaats afgewerkt met tegels uit de bouwtijd. Naast de kookplaats is een klein doorgeefluik naar de woonkamer aanwezig. Het keukenblok en de bijbehorende kasten zijn in de jaren zeventig van de 20^e eeuw vervangen. Boven het keukenblok zorgen twee tweeruits stolpramen voor daglicht. Het stolpraam is met dubbele houten ramen uitgevoerd die aan elkaar zijn vastgeschroefd en gesplitst kunnen worden om de ramen te kunnen reinigen. Het venster is voorzien van hang- en sluitwerk uit de bouwtijd. Met uitzondering van een venster in de woonkamer en in de dakkapellen zijn alle vensters in het huis op deze wijze uitgevoerd. Een deur met vierruits roedenverdeling geeft toegang tot de achtertuin. De deur is voorzien van beslag en dubbele ramen uit de bouwtijd.

Aan de straatzijde is een kamer met stookplaats geflankeerd door twee inbouwkasten. Twee draairamen zorgen voor daglichttoetreding.

De woonkamer bestaat uit een eethoek aan de achterzijde en een zitgedeelte aan de voorzijde, gemarkeerd door een brede doorgang met geometrisch gedecoreerde imposten. Links een inbouwkast. Linksachter is het doorgeefluik naar de keuken. Een stolpraam in de achtergevel zorgt voor daglicht. Het zitgedeelte heeft links een gemetselde, bakstenen schouw waarvan het stookgat met een rondboog wordt afgesloten en is voorzien van een uitgemetselde sluitsteen. De zithoek wordt aan de straatzijde van daglicht voorzien door middel van een breed, enkelruits venster en in de rechter zijgevel twee dubbele openslaande, tweeruits deuren met spanjoetsluiting. De woonkamer is voorzien van een houten plafond van smalle houten delen. De vensters zijn voorzien van groen betegelde vensterbanken.

Eerste verdieping: de indeling volgt hier de indeling van de begane grond met centraal een L-vormige overloop waarop de paneeldeuren van de diverse vertrekken uitkomen. Alle vertrekken zijn gedeeltelijk onderdaks. Rechts zijn aan de voor- en achterzijde twee kamers gespiegeld. Deze krijgen hun daglicht door een helft van een dubbel vensterkozijn in de rechter zijgevel, voorzien van vierruits stolpramen. De kamer aan de achterzijde bovendien door de rechterhelft van de dakkapel, voorzien van een vierruits draairaam met enkele beglazing. Deze slaapkamers zijn afgewerkt met modern plaatmateriaal. Centraal aan de achterzijde is een badkamer gesitueerd. Aan de voorzijde links een ouder slaapkamer met linksachter een inbouwkast. Deze kamer krijgt daglicht door twee vierruits stolpramen in de linker zijgevel. Een plafondluik met aluminium harmonicatrap geeft vanaf de overloop toegang tot de zolder.

Zolder: de zolder is een ongedeelde ruimte met de kapconstructie in het zicht. Het is een constructie van dunne rechthoekig gezaagde sporen met ertussen isolerende kartonvezelplaten gevuld met stro. De ruimte krijgt daglicht door twee kleine, vierkante ramen in de beide topgevels.

Bouwdossiers

- 19-05-1947 bouwen van het woonhuis Burg. Nahuyssingel 50 te Doesburg
- 20-07-1982 bouwen van een garage

Literatuur

- Benthum, Coen van, *Oostenrijkse woningen in Nederland*, scriptie TU Delft, z.j. (na 2004)
- website: www.oostenrijksewoningen.com (2014)

Waardering

Het pand dateert in zijn geheel uit 1947 en is - enkele details daargelaten - gaaf bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de gaafheid van de architectuur, de ligging aan de straat met tuin grenzend aan het plantsoen Lindewal en de behouden gebleven indeling en afwerking van het huis uit de bouwtijd.

Redengevende omschrijving

Pand van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de architectuurhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het huis is architectuurhistorisch van belang als gaaf bewaard voorbeeld van een Oostenrijkse woning daterend uit 1947 en vanwege het vrijwel gaaf bewaard gebleven interieur.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met het plantsoen Lindewal enerzijds en de tegenoverliggende buurpanden Lindewal 28, 32 en 34 anderzijds.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als het enig aanwezige exemplaar binnen de gemeente Doesburg van een Oostenrijkse woning, dat bovendien vrijwel ongeschonden bewaard is gebleven.